

ΓΑΛΑΖΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΧΑΡΙΕΤ ΜΠΙΤΣΕΡ ΣΤΟΟΥ

Η καλύβα
του μπαρμπα-Θωμά

 ΜΙΝΩΑΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ο έμπορος

Το βράδυ μιας παγερής μέρας του Φλεβάρη, δύο κύριοι κάθονταν μπροστά σε μια άδεια μπουτίλια, μέσα σε μια πλούσια επιπλωμένη τραπεζαρία, στην πόλη Π... του Κεντάκι. Γύρω τους δεν υπήρχαν υπηρέτες. Είχαν φέρι κοντά τις καρέκλες τους και φαίνονταν να συζητούν κάποια πολύ ενδιαφέρουσα υπόθεση.

Χρησιμοποιήσαμε ως εδώ τη λέξη κύριοι από ευγένεια. Ωστόσο, ο ένας απ' τους δύο, αν τον κοίταζες προσεκτικά, δεν έδειχνε πως άξιζε αυτόν το χαρακτηρισμό. Δεν είχε διόλου την όψη κυρίου. Ήταν κοντόχοντρος, με τραχιά χαρακτηριστικά, κι είχε ύφος αυθάδικο κι αλαζονικό. Φορούσε πολύχρωμο φανταχτερό γιλέκο και μπλε γραβάτα με κίτρινες βούλες δεμένη επιδεικτικά. Τα κοντά και κακοφτιαγμένα χέρια του ήταν παραφορτωμένα με δαχτυλίδια κι είχε μια χοντρή χρυσή καδένα ρολογιού από όπου κρέμονταν μια αρμαθιά πελώρια κλειδιά, που τα κουδούνιζε με ολοφάνερη ικανοποίηση κάθε φορά που ζώηρευε η

συζήτηση. Η ομιλία του μαρτυρούσε πως ήταν ολότελα άξεστος και πότε πότε χρησιμοποιούσε λέξεις τόσο πρόσυχες που δεν επιτρέπεται να τις αναφέρουμε εδώ.

Αντίθετα, ο σύντροφός του, ο Άρθουρ Σέλμπι, είχε το παρουσιαστικό κυρίου και η εμφάνιση του σπιτιού έδειχνε πλούσιο νοικοκυριό. Όπως είπαμε, η συζήτηση ανάμεσα στους δύο άνδρες ήταν ζωηρή.

— Να πώς λέω εγώ ότι πρέπει να τακτοποιηθεί το ζήτημα, έλεγε ο Σέλμπι.

— Όχι, κύριε Σέλμπι, δεν μπορώ να δεχτώ αυτή τη λύση, αδύνατον! αποκρινόταν ο άλλος υψώνοντας το ποτήρι του.

— Κι όμως, Χάλεϊ, ο Θωμάς είναι σπάνιος τύπος, προκομμένος, τίμιος, ικανός και κάνει τη φάρμα μου να δουλεύει ρολόι. Σε βεβαιώ πως αξίζει αυτό το ποσό ό,τι και να πεις.

— Τίμιος! Θεε να πεις όσο μπορεί ένας νέγρος να είναι τίμιος, είπε ο Χάλεϊ.

— Όχι, θέλω να πω πως πραγματικά είναι τίμιος, εργατικός, ευαίσθητος και θεοφοβούμενος. Χρωστάει τη θρησκεία του σε μια ιεραποστολή που πέρασε αποδώ πριν τέσσερα χρόνια, κι είμαι βέβαιος πως πίστεψε με την ψυχή του. Από τότε, του εμπιστεύομαι ό,τι έχω και δεν έχω χρήματα, σπίτι, άλογα. Τον αφήνω στο πόδι μου, όταν πηγαиноέρχομαι στη χώρα. Παντού και πάντα τον έχω βρει ειλικρινή και πιστό. Ομολογώ πως λυπάμαι πολύ που θα τον αποχωριστώ... Έλα, Χάλεϊ, πάρ' τον να ξοφλήσουμε... Αν είχες λίγη συνείδηση...

— Έχω τόση συνείδηση όση μπορεί να έχει ένας επιχειρηματίας, και θα 'θελα να εξυπηρετήσω τους φίλους μου, αλλά οι καιροί είναι δύσκολοι... πολύ δύσκολοι...

Ο έμπορος αναστέναξε και ξαναγέμισε το ποτήρι του.

— Λοιπόν, Χάλεϊ, ποιοι είναι οι τελευταίοι σου όροι; ρώτησε ο Σέλμιπ.

— Δεν έχεις τίποτε άλλο, αγόρι ή κορίτσι, να μου δώσεις μαζί με τον Θωμά;

— Χμ!... Τι να σου πω. Πουλάω γιατί με σπρώχνει η ανάγκη. Δε μ' αρέσει η ιδέα ν' αποχωριστώ τους εργάτες μου.

Εκείνη τη στιγμή άνοιξε η πόρτα κι ένα νεγράκι, τεσσάρων ως πέντε χρόνων, μπήκε στο δωμάτιο. Ήταν πολύ όμορφο και χαριτωμένο. Τα κατάμαυρα μαλλιά του, λεπτά σαν μετάξι, κρέμονταν σε γυαλιστερές μπούκλες γύρω στο στρογγυλό πρόσωπό του και δυο μεγάλα μαύρα μάτια, γεμάτα γλύκα και φωτιά, έριχναν το βλέμμα τους μέσα από μακριές και πυκνές βλεφαρίδες. Κοίταζε γύρω του περίεργα.

— Έλα δω, Τζιμ Κρόου!¹ είπε ο Σέλμιπ και του έριξε ένα τσαμπί σταφύλι. Έλα, πιάσ' το!

Το παιδί πήδηξε μ' όλη τη δύναμη των μικρών ποδιών του και το άρπαξε.

— Και τώρα, Τζιμ, δείξε σ' αυτόν τον κύριο πώς ξέρεις να χορεύεις και να τραγουδάς...

1. Περιφρονητική ονομασία για έναν νέγρο. Κρόου (crow) σημαίνει κοράκι.

Το παιδί άρχισε ένα από εκείνα τα παράξενα άγρια τραγούδια, που τόσο συνηθίζουν οι νέγροι. Η φωνή του ήταν καθαρή και δυνατή. Συναμα έκανε κωμικές κινήσεις με τα χέρια, με τα πόδια και μ' όλο του το σώμα, στο ρυθμό του τραγουδιού.

— Μπράβο! είπε ο Χάλεϊ, πετώντας του μια φέτα πορτοκάλι.

— Τώρα, Τζιμ, περπάτησε σαν τον γερο-Κούντζο, όταν τον πιάνουν οι ρευματισμοί.

Μεμιάς τα λυγερά μέλη του παιδιού παραμορφώθηκαν. Μια καμπούρα υψώθηκε ανάμεσα στους ώμους του και, κρατώντας το μπαστούνι του αφέντη του στο χέρι, άρχισε να περπατά κουτσαίνοντας και παραπατώντας σαν ογδοντάρης γέρος.

Οι δύο άνδρες έσκασαν στα γέλια.

— Τώρα, Τζιμ, είπε ο κύριός του, δείξε πώς ψέλνει στην εκκλησία ο γερο-Έλντεκ Μπόμπενς.

Το παιδί μάκρυνε το στρογγυλό πρόσωπό του και σοβαρό σοβαρό άρχισε να ψέλνει με τη μύτη.

— Μπράβο! Το διαολάκι! είπε ο Χάλεϊ. Κλείνουμε τη συμφωνία... Παίρνω αυτό το παιδί μαζί με τον Θωμά και ξοφλάμε... Εντάξει;

Εκείνη τη στιγμή η πόρτα άνοιξε σιγά και μια νεαρή μιγάδα μέχρι είκοσι πέντε χρόνων μπήκε στο δωμάτιο. Αρκούσε μια ματιά για να καταλάβει κανείς πως ήταν η μητέρα του παιδιού: τα ίδια μαύρα και φλογερά μάτια, τα ίδια ματόκλαδα, τα ίδια πυκνά και περιποιημένα μαύρα μαλλιά... Το πεντακάθαρο φόρεμά της έκανε να φαίνεται

ακόμα πιο ωραία η κομψή κορμωστασιά της. Τα χέρια της ήταν λεπτά, τα πόδια της ολόγεια και οι θαυμάσιοι αστράγαλοί της δεν μπόρεσαν να ξεφύγουν από την ερευνητική ματιά του εμπόρου.

– Τι τρέχει, Ελίζα; είπε ο κύριός της, βλέποντας πως είχε σταθεί και τον κοίταζε διστακτικά.

– Με συγχωρείτε, κύριε, ήρθα να δω για τον Χάρη...

Το παιδί όρμησε προς το μέρος της, δείχνοντας τα έπαθλα που είχε στην ποδιά του.

– Καλά λοιπόν, πάρ' τον.

Η γυναίκα βγήκε γρήγορα, κρατώντας το παιδί.

– Μα το Δία! αναφώνησε ο έμπορος, να ένα καλό εμπόρευμα! Θα μπορούσες μ' αυτό το κορίτσι να κάνεις την τύχη σου στην Ορλεάνη! Είδα να πληρώνουν χιλιάρικα για κορίτσια που δεν ήταν τόσο όμορφα...

– Δεν έχω ανάγκη να κάνω την τύχη μου μ' αυτήν, αποκρίθηκε ξερά ο Σέλμπι.

Και για ν' αλλάξουν κουβέντα, άνοιξε μια καινούρια μποτίλια, ρωτώντας τη γνώμη του συνομιλητή του για το ποτό.

– Εξαιρετικό! Πρώτης ποιότητας, είπε ο έμπορος.

Έπειτα στράφηκε και τον χτύπησε φιλικά στην πλάτη, προσθέτοντας:

– Λοιπόν, λέγε! Πόσα θέλεις για το κορίτσι;

– Λυπάμαι, Χάλεϊ, δεν είναι για πούλημα. Η γυναίκα μου δε θα 'θελε να την αποχωριστεί ακόμα κι αν της έδινες το βάρος της σε χρυσάφι.

– Χα, χα! Οι γυναίκες μόνο αυτό ξέρουν να λένε, γιατί

δεν ξέρουν να λογαριάσουν. Δείξε τους, όμως, πόσα ρολόγια, φτερά και στολίδια μπορούν ν' αγοράσουν με το βάρος κάποιου σε χρυσάφι κι αμέσως θ' αλλάξουν γνώμη. Λοιπόν, σ' ακούω!

— Σου το ξαναλέω, Χάλεϊ, ας σταματήσουμε τη συζήτηση γι' αυτήν. Είπα όχι, κι αυτό θα πει όχι! είπε ο Σέλμπι με σταθερό τόνο.

— Τότε, θα μου δώσεις το παιδί, είπε ο έμπορος. Θα συμφωνήσεις νομίζω πως το αξίζω και με το παραπάνω...

— Πώς! Και τι μπορείς να το κάνεις το παιδί;

— Έχω έναν φίλο που ασχολείται μ' αυτόν τον κλάδο του εμπορίου. Αγοράζει όμορφα παιδιά και τα ξαναπουλάει. Είναι εμπορεύματα πολυτελείας. Οι πλούσιοι καλοπληρώνουν. Στα μεγάλα σπίτια προτιμούν ένα όμορφο αγόρι ν' ανοίγει την πόρτα και να τους υπηρετεί... Έχει ψωμί αυτή η δουλειά. Αυτό το διαβολάκι, με τη μουσική του και τα καμώματά του, είναι ό,τι πρέπει.

— Θα προτιμούσα να μην το πουλήσω, είπε ο Σέλμπι σκεπτικός. Είναι γεγονός, κύριε, πως είμαι φιλόανθρωπος κι αυτό σημαίνει ότι δε μ' αρέσει να χωρίζω ένα παιδί από τη μητέρα του.

— Α, ναι! Η φωνή της φύσης! Σε καταλαβαίνω. Είναι στιγμές που οι γυναίκες γίνονται πολύ δυσάρεστες... Πάντα μισούσα τις κραυγές και τους θρήνους τους... Αλλά έχω τον τρόπο μου να τις αποφεύγω, κύριε. Για να καταλάβεις, δίνεις στη μάνα ένα ζευγάρι σκουλαρίκια, ένα καινούριο φουστάνι, μερικά μπιχλιμπίδια και της κλείνεις το στόμα.

— Μα δε φοβάσαι το Θεό, λοιπόν!

— Το ξέρεις πολύ καλά πως αυτά τα πλάσματα δεν είναι σαν τους λευκούς. Λένε πως αυτό το εμπόριο σκληραίνει τάχα την καρδιά. Εγώ δεν έχω καταλάβει να συμβαίνει κάτι τέτοιο. Η αλήθεια είναι πως δε θα 'θελα να κάνω αυτό που κάνουν ορισμένοι. Είδα κάποτε να παίρνουν ένα παιδί από την αγκαλιά της μάνας του, για να το πουλήσουν, κι εκείνη, η δύστυχη, ξεφώνιζε σαν τρελή... Αυτό είναι πολύ κακό σύστημα... Καταστρέφει το εμπόρευμα και μερικές φορές το καταντά άχρηστο... Είναι προτιμότερο να είσαι φιλόanthρωπος, κύριε. Αυτό μου δίδαξε η πείρα.

Ο έμπορος τεντώθηκε στην πολυθρόνα του ευχαριστημένος. Ο Σέλμπι δεν μπόρεσε να μη γελάσει, βλέποντας εκείνη την επίδειξη ανθρωπιάς. Το γέλιο του Σέλμπι ενθάρρυνε τον έμπορο να συνεχίσει.

— Είναι αλήθεια πως εσείς οι άνθρωποι του Κεντάκι χαλάτε τους νέγρους, τους συμπεριφέρεστε καλά. Ωστόσο, δεν πρόκειται για αληθινή στοργή. Ένας νέγρος είναι γεννημένος να κυλάει ανάμεσα στον κόσμο, για να πουληθεί στον Τομ, στον Ντικ και ο Θεός ξέρει σε ποιον άλλο! Κατά τη γνώμη μου, θα ήταν καλύτερα για τους νέγρους σας να τους μεταχειρίζεστε σαν εκείνους που δουλεύουν στις φυτείες.

— Θα το σκεφτώ και θα το κουβεντιάσω με τη γυναίκα μου, είπε ο Σέλμπι. Πάντως, Χάλεϊ, αν κανονιστεί αυτή η δουλειά, μην αφήσεις να διαδοθεί στη γειτονιά. Γρήγορα θα το μάθαιναν οι δικοί μου και τότε θα μου ήταν αδύνατο να τους καλμάρω.

— Έχεις το λόγο μου! Όμως, θα πρέπει να σου πω ότι βιάζομαι πάρα πολύ και πρέπει να ξέρω το γρηγορότερο τι θα γίνει.

Σηκώθηκε και φόρεσε το παλτό του.

— Έλα απόψε κατά τις έξι με επτά, για να πάρεις την απάντησή μου, είπε ο Σέλμπι.

Ο έμπορος χαιρέτησε και βγήκε.

«Α! Να μπορούσα να τον κουτροβαλήσω από τη σκάλα με τις κλοτσιές!» σκέφτηκε ο Σέλμπι, όταν είδε την πόρτα καλά κλεισμένη. «Τι αυθάδικη σιγουριά!... Ξέρει πως βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση. Αχ! Αν μου 'λεγε κανείς πως κάποια μέρα θ' αναγκαζόμουν να πουλήσω τον Τομ σ' έναν απ' αυτούς τους αχρείους εμπόρους, θα του απαντούσα: "Μη θαρρείς πως είναι κανένας σκύλος ο υπηρέτης!". Και να που τώρα πρέπει... το βλέπω... και το παιδί της Ελίζας! Πώς να το πω στη γυναίκα μου; Αχ, τα χρέη! Τα χρέη! Ο παλιάνθρωπος ξέρει πως με κρατά στο χέρι και το εκμεταλλεύεται».

Ο Σέλμπι ήταν άνθρωπος από καλή πάστα, απλός και ανεκτικός προς όλους εκείνους που ζούσαν κοντά του. Φρόντιζε για την υγεία και την καλοπέραση των νέγων που είχε στη δούλεψή του. Αλλά είχε μπλεχτεί σε άσχημες επιχειρήσεις κι ήταν καταχρεωμένος... Τα γραμμάτια του βρίσκονταν στα χέρια του Χάλεϊ... Να πώς εξηγείται η παραπάνω συζήτηση.

Η Ελίζα, πλησιάζοντας την πόρτα, είχε ακούσει αρκετά για να καταλάβει πως ένας έμπορος έκανε προσφορές για κάποιον σκλάβο. Θα 'θελε να σταθεί ακόμα πιο κοντά

για ν' ακούσει περισσότερα, αλλά τη φώναξε η κυρία της. Κατάλαβε, ωστόσο, ότι μιλούσαν για το παιδί της. Ήταν δυνατό να γελαστεί; Η καρδιά της άρχισε να χτυπά δυνατά. Δίχως να το θέλει, έσφιξε το παιδί επάνω της με τόση δύναμη που το φτωχούλι στράφηκε ξαφνιασμένο και κοίταξε τη μητέρα του.

— Ελίζα! Μα τι έχεις σήμερα, κορίτσι μου; ρώτησε η κυρία της, βλέποντάς την παραγμένη.

— Ω, κυρία! είπε η Ελίζα, σηκώνοντας τα μάτια στον ουρανό.

Έπειτα σωριάστηκε σ' ένα κάθισμα και ξέσπασε σ' αναφιλητά.

— Μα τι έχεις, λοιπόν, παιδί μου;

— Ω, κυρία, κυρία! Ένας έμπορος μιλούσε με τον κύριο στην τραπεζαρία, τον άκουσα!

— Ε, κι ύστερα;

— Ω, κυρία! Φοβάμαι πως ο κύριος θα πουλήσει τον Χάρη μου, είπε και ξανάρχισε τ' αναφιλητά.

— Ε, όχι, ανόητο πλάσμα! Το ξέρεις καλά πως ο κύριός σου δεν έχει πάρει δώσε με τους εμπόρους του Νότου και δε συνηθίζει να πουλά τους δούλους του, εφόσον φέρονται καλά... Κι εξάλλου, ποιος θα 'θελε ν' αγοράσει τον Χάρη σου, και τι να τον κάνει; Έλα, σκούπισε τα μάτια σου και πιάσε να με χτενίσεις... ξέρεις, εκείνες τις ωραίες πλεξίδες πίσω, όπως σου 'δειξα την άλλη φορά... Και να μην κρυφακούς ποτέ πίσω από τις πόρτες.

— Όχι, κυρία... αλλά εσείς, θα δεχόσασταν να...

— Τι τρέλα!... Ε, όχι, δε θα δεχόμουν... Θα προτιμού-

σα να δω να πουλάει ένα από τα δικά μου παιδιά! Αλλά θαρρώ πως το πήρες πολύ επάνω σου μ' αυτό το ανθρωπάκι... νομίζεις πως όποιος μπαίνει στο σπίτι έρχεται ν' αγοράσει το γιο σου.

Η Ελίζα ησύχασε με τα λόγια της κυρίας της κι άρχισε να γελά και να τη χτενίζει.

Η κυρία Σέλμπι ήταν ανώτερη γυναίκα, τόσο στα αισθήματα όσο και στην εξυπνάδα. Ο άντρας της τη σεβόταν πάρα πολύ και την άφηνε να αναπτύσσει μεγάλη φιλανθρωπική δραστηριότητα για την καλύτερευση της ζωής των δούλων και τη μόρφωσή τους.

Εκείνη, αγνοώντας ολότελα τις οικονομικές στενοχώριες του άντρα της και ξέροντας πόσο καλός ήταν κατά βάθος, δεν πίστεψε τους φόβους της Ελίζας και δεν ασχολήθηκε πια μ' αυτό το ζήτημα. Ετοιμαζόταν για μια βραδινή επίσκεψη κι όλη της η σκέψη ήταν αφιερωμένη σ' αυτήν.

Η καλύβα του μπαρμπα-Θωμά

Για να ξεχρεώσει το υποστατικό του, ο κύριος Σέλμπι αναγκάζεται να πουλήσει στο δουλέμπορο Χάλεϊ τους μαύρους σκλάβους του: την Ελίζα με το μικρό της γιο Χάρη και τον επιστάτη του κτήματος, τον μπαρμπα-Θωμά. Η Ελίζα δραπετεύει με το παιδί της και καταφεύγουν σε άλλη πολιτεία. Ο μπαρμπα-Θωμάς, όμως, αρνείται να το σκάσει. Ξεριζωμένος έτσι άσπλaxνα από την οικογένειά του, οδηγείται στο σκλαβοπάζαρο.

Στο ποταμόπλοιο που τον μεταφέρει, σώζει τη ζωή της μικρής Εύας και ο πατέρας της, πλούσιος κτηματίας και καλός άνθρωπος, τον αγοράζει. Ο μπαρμπα-Θωμάς περνά ανθρώπινα μερικά χρόνια προτού τον βρει η τραγική δοκιμασία.

www.minoas.gr

9 786180 229325
ISBN 978-618-02-2932-5

ΚΩΔ. 16683